

“Sóc el primer rector malgrat la LOU”

Francisco Tomás Vert (València, 1943), doctor en Ciències Químiques i catedràtic en Química Física, acaba de ser elegit nou rector de la Universitat de València, la primera universitat que ha convocat eleccions a rectorat sota la normativa de la LOU. Reconeix el llegat de l'anterior rector, Pedro Ruiz, i encara el treball futur amb plena consciència dels reptes que se li obren a la universitat pública.

Ja es pot fer una valoració del que ha estat tot el procés electoral? —Primerament, cal dir que aquest procés no ha introduït cap millora sobre l'antic. A més, no ha estat capaç de mobilitzar el cos més important, que són els estudiants: la seua participació ha estat de l'ordre de l'11%. Dissortadament, la baixa participació és una constant en els darrers anys. L'estudiantat no se sent motivat pels sistemes de participació en la vida universitària i, consegüentment, els ignora. Això vol dir que haurem de fer un esforç per incentivar la participació, però procurant que siguin ells els qui revifin el sistema. Almenys, mentre no canvie el marc legal.

—En quin nivell queda ara la representació de l'estudiantat, si se n'ha suprimit el vicerectorat, per exemple?

—Però nosaltres en conservarem les competències i les funcions sota un nom diferent. De fet, la LOU és molt selectiva, i no només amb els estudiants: exigeix que qualsevol vicerector siga professor funcionari doctor. Això ha estat un pas enrere en una universitat que sempre havia integrat professors de tot tipus en els seus equips de govern. La LOU és una regressió.

—Hi ha hagut unanimitat a l'hora de valorar la capacitat democràtica de la Universitat de València per la manera de dur a terme un procés electoral malgrat el desacord amb el seu sistema.

—El procés electoral ha estat modèlic perquè la comunitat de la nostra universitat l'ha portat d'una manera que podríem anomenar mixta, entre l'antic procés i el que estableix la LOU. Hem fet una adaptació. Però això no lleva

que la major part d'universitaris no estiguem satisfets d'aquesta manera de fer les coses. I això, mentre la LOU estiga present, serà un entrebanc amb el qual s'haurà de conviure. Diuen que em toca ser el primer rector de la LOU, però això no em satisfà de cap manera. Jo diria “el primer rector malgrat la LOU”.

—Com es fa campanya electoral a la Universitat?

—Aquesta llei canvia els criteris. Quan va començar el procés electoral, la idea era fer una campanya acadèmica. Però la LOU ens obliga a fer una campanya per accedir a uns 60.000 electors, cosa que ja requereix mitjans molt diferents. I no és fàcil. Abans, tota la comunitat universitària escollia el claustre, i els claustrals esdevenien compromissaris, que triaven rectors. El procés era molt democràtic. Ara s'ha complicat per a no canviar gaire el resultat i a costa d'un esforç per a la institució que jo crec que no té cap justificació. Aquest procés, a més, obre les portes a pràctiques que estan més enllà de l'actuació dels universitaris i dels acadèmics. De fet, ja en aquesta campanya la premsa ha intervingut molt més que abans.

—Qui paga els cartells electorals?

—Jo, concretament, he disposat de la subvenció que va donar la Universitat —3.000 euros—, amb un poquet de més —el 10% o el 20%— de la butxaca. Però, és clar, una campanya en regla, mediàtica, publicitària, amb actes... no es pot fer amb una contribució simbòlica de la Universitat, sinó que caldran recursos. I això dona pas a altres interessos que es projectaran en la universi-

“Allò que la LOU no toca pel que fa a la ideologia de la Universitat i als seus plantejaments, no es toca”

tat, la qual cosa ja serà rigorosament indesitjable. Els nostres 60.000 electors s'acosten als d'una capital de província. És una expectativa que a algun polític li fa goig. I als grups econòmics imagine que també. Aquesta serà, dissortadament, una de les conseqüències. Que no ho hajam patit en la primera elecció no em fa ser gens optimista de cara al futur.

—En l'acte de proclamació provisional del rector es va tenir cura de marcar una pauta acadèmica i no pas electoral.

—Sí. Va ser un esforç de l'actual rectorat i de la junta electoral per garantir al màxim la perspectiva acadèmica de l'acte. Però era un acte testimonial. El fet que hi haguera tantes càmeres de televisió, per exemple, tants fotògrafs... ja era desproporcionat. Esperem que el futur introduesca modificacions en el cos de la LOU i que les coses tornen a la tranquil·litat. És una esperança que tinc. No és que estiga gaire fonamentada, però crec en la universitat.

—“La consideració de la universitat com a ens immadur que inspira desconfiança constitueix una dificultat de comunicació amb els poders públics.” Són paraules seves, oi?

—Sí. Ho trobe obvi. Si el poder públic té la idea que la universitat és un organisme que s'ha de controlar, és senyal que alguna cosa no funciona. Ja en l'actual cos legislatiu la universitat ret comptes del resultat del seu treball: almenys dues vegades l'any fa auditories públiques. No li cal més control. Si se n'estableix més és perquè es consi-

dera que se li ha de tancar la cotilla de llibertat. Les lleis que posen sota sospita la institució no haurien de ser les que governen la universitat.

—Quin és el marge d'actuació, ara?

—La LOU és molt estricta en els òrgans màxims de govern, però hi ha instàncies on no baixa, tal vegada perquè no les considera. I aquí podem, amb cert esforç, garantir la presència de tots els col·lectius. Dissortadament hi ha altres òrgans on són molt explícits. El procés electoral, per exemple, com que fixa el 51% per als vots de funcionaris doctors, lliura el 49% per a tota la resta de la comunitat. Pots tractar d'enllestir una distribució del 49%, però si millores el percentatge d'un col·lectiu, l'altre en resulta perjudicat. I això ha portat aquesta Universitat a una situació de desfici, de confrontació que no havia viscut fins ara.

—Aquesta llei també obliga a adaptacions estatutàries. Es tocaran, però, qüestions consolidades com ara la doble denominació de la llengua?

—No, no. Els estatuts nous han de complir almenys dues condicions: allò que la LOU no toca pel que fa a la ideologia de la Universitat i als seus plantejaments, no es toca. Per exemple, si el claustre es fa ressò de l'opinió de l'equip rectoral, el títol preliminar —que és on la Universitat es posiciona ideològicament— no es tocarà. És cert, però, que cal posar al dia els estatuts de 1985, però en aspectes estrictament funcionals (i, per imperatiu legal, en els aspectes que recull la LOU). Hem d'alleugerir la càrrega normativa de la universitat per tal de fer-la més dinàmica, però mantenir la seua posició ideològica.

—Vostè ha reiterat sovint que el compromís amb la llengua i el país és un compromís de la...

—... Universitat de València, sí.

—S'hi referma.

—Rotundament. Aquí no s'ha de fer cap pas enrere.

—En molts aspectes, la Universitat de València és un referent.

—Jo crec que la universitat en general, però la de València en concret, ja no és neutra. La nostra és una universitat que té una ideologia definida i uns

plantejaments clars cara al desenvolupament social, amb presència cívica allà on hi ha problemes que interessin la societat. El conformisme no és una característica de l'esperit universitari. Per transmetre l'esperit crític, que sí que ho és, continuarem en la línia de presència pública, que passa per la presència cultural i també per projectar la capacitat científica i tecnològica de la nostra institució. La universitat és un valor del qual la societat se'n pot sentir orgullosa.

—Sap que li acabaré preguntant per les relacions amb la Generalitat Valenciana...

—Aquesta és la pregunta, ja ho sé. I no té sentit que les relacions no siguin fluides. No dic que hajam de concordar; concordarem o discutirem, però les relacions haurien de ser fluides. Ara no és el cas i hem de treballar perquè ho siguin. Al cap i a la fi, la universitat mai no planteja coses interessadament en el seu benefici sinó en el de la societat a la qual es deu. Tot això sense oblidar que és un lloc de debat, de creació i de formació de ciutadans. I això no té per què entrar en conflicte amb les disposicions o les actituds del Govern de la Generalitat Valenciana. No té per què. La Universitat farà un esforç de comunicació i demanarà òbviament que el Govern també el faça.

—Vostè és un rector “de ciències”...

—Però és que la dicotomia ciències / lletres se'ns ha imposat des de fora. La universitat que jo vaig conèixer era molt més interrelacionada. En la Universitat de València, la dicotomia ha vingut, també, per la geografia: el fet de tenir un campus fragmentat i, en cada tros, un coneixement, li ha estat perjudicial. Donat el desenvolupament urbà de la ciutat ja és un procés irreversible, perquè no tindrem la capacitat econòmica ni l'espai per reunir-nos. A més, cal tenir present que les polítiques dels governs fan molt d'èmfasi en la transferència de tecnologia i obliden l'activitat en humanitats i en ciències socials. I està produint-se ja un divorci que va més enllà de la universitat.

—Si parlem de dicotomies, també hi ha la que separa investigació i docència.

FRANÇESCA GIL

"Potser ens falta una miqueta d'aquell d'esperit crític i combatiu. [...] Jo dic el que pense, encara que em caiga al damunt."

—L'essència de la universitat és, no que siguin simultànies, sinó inseparables. Aquest no és un espai on s'agafen uns llibres, uns apunts i es reciten; és l'espai on el professor que investiga transmet la seua experiència, els seus coneixements i les seues metodologies a l'estudiant. I la producció de coneixement implica crítica, reflexió... aquest és el valor que hem de transmetre en la docència. Passa, però, que actualment la investigació té un sistema d'avaluació molt més concret que el de la docència: en l'accés al professorat el mèrit que es quantifica és la investigació i això va dividint l'activitat d'algunes persones. Hem de treballar per reunir-les totes dues, perquè són el mateix. Aquestes dicotomies són falses: ciències i lletres són coneixement humà; investigació i docència són con-

substancials a la universitat. Mira, jo sóc de ciències però la meua vice-rectora d'investigació és de filologia. Perquè és una persona competentíssima, i també per una aposta política d'acostar la Universitat al que ha de ser: universitat; estudi general.

—Diuen que la universitat és la seva segona casa.

—Si li preguntes a la meua dona et dirà que la primera. Però bé, és una opció personal.

—Va estudiar en aquest mateix edifici, quan era facultat de ciències, i ara hi torna com a rector...

—Sí... No estava prevista aquesta tornada però em fa molt il·lusió.

—Quines sensacions té?

—És un edifici sobre el qual s'ha actuat molt bé: s'han reutilitzat zones per donar lloc als serveis però encara hi ha molts indrets que són molt semblants i conserven molt del seu sabor. És un lloc digne. Ara el rectorat, que fins ara havia anat peregrinant, ja torna a estar al si de la universitat. Personalment, a més, hi ha el valor sentimental de saber que si tanques els ulls i t'ubiques en certes zones veus el que hi havia fa molts anys, veus la gent dialogant... perquè fixa't que en aquest edifici hi ha molts llocs de trobada, cosa que les noves construccions no sempre respecten —són més funcionals, més cap amunt. Fent memòria, a més, es recorden els anys setanta, quan ens tancàvem ací mateix, fent les nostres assemblees: es tancaven les portes, venien policies...

tot això. I és cert que un té certa enyorança —no que el corregeren per ací, però, eh? [I riu.]

—Com ha viscut l'evolució de la universitat?

—Quan jo era estudiant estava adormida i just quan acabava la carrera, allà a l'any 1965, començava a haver-hi un inici de moviment de consciència social i política. Des d'un punt de vista del funcionament, la universitat d'aleshores era un feu del rector i dels degans. Crec que a través de tots els enrenous dels anys setanta hem evolucionat cap a una universitat més conscienciada socialment, molt més rica, més activa, amb molta millor producció científica, més presència en el marc científic internacional. Ara, té tres campus amb vora 60 titulacions... Quan hi vaig entrar només es donava filosofia i lletres, dret, medicina i química. Hem crescut en molts graus, per tant, però potser ens falta una miqueta d'aquell esperit crític i combatiu. No sé si ho he de dir jo, que si despertem l'esperit crític i combatiu puc tenir algun maldecap... En fi, jo dic el que pense, encara que em caiga al damunt.

—Es veritat, que de menut tenia bona punteria amb les pedres?

—De menut he fet moltes maldats... però no te les diré [ara somriu]. En el col·legi —vaig estudiar als escolapis del carrer Carnissers— no es podia "fer harca", i per això ens n'anàvem a llançar les pedres prop del llit del Túria. Jo he nascut a l'horta, al barri de Sant Josep, els joguets no eren massa abundants i tirar pedres era un esport que practicàvem amb prou naturalitat.

—Aquell col·legi deixa petja.

—Sí... Jo el vull molt. Tot i ser religiós era rigorosament respectuós amb les persones i amb els seus criteris. Moltes de les persones formades allà, precisament per l'educació que hi vàrem rebre, som gent molt lliurepensadora en el sentit que cadascú ha pres l'opció que ha volgut i jo crec que ens varen educar per això. I jo n'estic agraït.

Núria Cadenas